

PRAVICA

Glasilno krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/1 — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec Din 5.—, za četrlet Din 15.—, za pol leta Din 30.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročila na upravo Jugoslovanske tiskarne, Kolportažni oddelek, Poljanski nasip št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

Dr. Aleš Ušeničnik:

Strokovna organizacija.

Da je v združenju moč, to je svet že davno vedel, a ni tega nikoli tako izvedel kakor dandanes. Dandanes se vse združuje, vse organizira. Društva, družbe, klubi, krožki in ne vem kaj še pričajo o tej resnici. Kdo bi se čutil, če se delavci tudi organizirajo? Kdo bi jim zameril, če se organizirajo tudi po strokah delavci v vsaki obrti posebej, posebej po predilnicah, posebej po papirnicah, posebej po tobačnih tovarnah, posebej delavci na kmetih, posebej viničarji itd., vsi skupaj pa v Strok. zvezi? Pač, to jim nekateri zamerijo. In dostaviti moramo, da jim to zamerijo tudi nekateri krščanski možje, krščanski tovarnarji, krščanski delodajavci. Niso zoper delavska društva, so pa zoper strokovno organizacijo.

Zakaj niso zoper delavska društva? Niso zoper delavska društva, ker se jim zde le-ta koristna za izobrazbo in vzgojo. V delavskih društvih se zbirajo delavci brez razlike strok, v krščanskih delavskih društvih delavci. Tu se vrše predavanja o vsem čem, o veri in verstvih, iz prirodoslovja, iz zgodovine, o novih izumih in iznajdbah, o vzgoji, o srčni omiki, o vsem, kar more pomoči delavcem za pravo izobrazbo in omiko in kar jim utegne koristiti v življenju. Tu se čitajo dobri časniki in knjige, goji se petje, prirejajo se igre. Teh družabnih zabav se radi udeležujejo tudi delodajavci sami s svojimi, da pokažejo delavcem in njih družinam svojo prijaznost in naklonjenost.

A zakaj so zoper strokovno organizacijo? Strokovna organizacija se jim pa zdi, da je namerjena naravnost proti njim. Strokovna organizacija se jim zdi bojna organizacija delavstva zoper delodajavce. Strokovna organizacija se jim zdi, da neti sovraštvo delavcev zoper gospodarje, nagovarja na odpor, pripravlja delavce na štrajke in navsezadnje na prevrate, na revolucijo s požig in pokolji.

Ali je vse to resnično? Je in ni. Ni, če bodo delodajavci pametni; je, če delodajavci ne bodo umeli časa. A tedaj bo prišlo vse to, česar se po pravici boje, tudi brez strokovne organizacije.

Strokovna organizacija je vzrasla iz potreb naše dobe.

Značilno za našo dobo je, da sta nastala v gospodarstvu, zlasti v veliki industriji dva »razreda«: denar, orodje, stroji, sirovine, tovarne itd., na drugi strani je razred delavcev, ki dajejo v uporabo svojo delovno moč in le to. Prvi se imenujejo kapitalisti, drugi proletarci (ker imajo navadno za svojo lastnino le kopo otrok, po latinsko: proles). Za gospodarstvo so oboji potrebni. Brez dela ni nič. A zopet samo delo ničesar ne more. Za proizvode je treba dela in snovi. Delo dajejo delavci, snovi kapitalisti. Tako so v sedanjem gospodarstvu kapitalisti navezani na delavce in delavci na kapitaliste. Ako kako podjetje, kaka tovarna propade, ne propade samo podjetnik, tovarnar, kapitalist, temveč je tudi delavec brez dela, zato pa brez kruha na cesti.

Gospodarski liberalizem, ki je povzročil takšne razmere v gospodarstvu, pa ni prav nič poskrbel, da bi uredil tudi razmere med delavci in delodajavci. Misli je, da so te razmere zadosti urejene, če se postavi za podlago »svobodna delovna pogodba«. Delodajavec in delavec naj se svobodno dogovarjata o delu, o delovnem času, o drugih delovnih pogojih in o dnevni mezdi. To pa se je izkazalo za pogrešeno. Tolikokrat

in tolikokrat se je pokazalo, da je bil delavec prisiljen za vsako plačo sprejeti delo, če ni hotel s svojo družino od lakote umirati, in tolikokrat in tolikokrat se delodajavci to stisko res porabljali, da niso dajali delavcem za pošten zaslužek poštenih plač. A tudi sicer je v tem razmerju večja moč gotovo pri delodajavcih, ki dajejo kapital. Zato je tudi za dobre delodajavce ta moč izkušnja, da izkušajo dobiti iz gospodarstva čim največ dobička, ne da bi posebno pazili, kako je z delavci, ali morejo s plačami primerno živeti ali ne.

To se pravi: za razmerje med delodajavci in delavci ni poskrbel gospodarski liberalizem za noben pravni red, ampak je vse prepustil samovolji moči, to moč so pa kapitalisti le prevečkrat izrabili zase v škodo delavcem. Le pozno so delavci spoznali, da imajo zoper to samovoljo tudi sami neko moč, to je moč organizacije. Kapitalisti potrebujejo delavce. Toda, dokler se delavci posamič, vsak sam zase, pogajajo za delo in plače, kapitalisti lahko uveljavljajo svojo premoč. Drugače pa je, če se delavci organizirajo in organizirani sklepajo delovne pogodbe. Tedaj je tako: ali naj se kapitalist pogodi z delavci za poštene plače, ali pa se sploh ne bo delalo. Ne gre več torej samo za kruh delavskih družin, temveč tudi za bitje ali nebitje kapitalistov in njih družin. V tem je silni pomen organizacije. Organizacija nekako izravnava pomanjkanje pravnega reda v razmerju delodajavcev in delavcev.

Ker so delovne razmere pri raznih obrtih različne, zato se mora organizacija izvršiti najprej po obrtih, po strokah. Mora biti strokovna organizacija. Da pa kapitalizem ne jemlje delavcev iz ene obrti v drugo in tako zopet zadobi premoč nad posameznimi organizacijami, zato se morajo posamezne strokovne organizacije združiti v Strokovno zvezo, ki naj obsega kolikor mogoče vse delavce. Taka Zveza je moč, ki se ji tudi kapitalizem ne more trajno upirati.

Ali morda taka organizacija ni upravičena? Kako da ne, saj se ustanavlja prav zato, da bi delodajavci delavcem ne delali krivic in da bi delavstvo dobilo svojo pravdo. Sicer pa, ali se ne združujejo tudi delodajavci? Če se smejo sami združevati, kako bi mogli odrekati to pravico delavcem? Seveda — to je treba priznati — kakor so organizacije kapitalistov, razni karteli in trusti, lahko namerjeni na krivico, na krivično izkoriščanje odjemalcev, tako bi mogla iti strokovna organizacija preko mej delavske pravde in pravice. Prav zato pa krščanski delavci ustanavljajo krščansko strokovno organizacijo, to se pravi strokovno organizacijo, ki so ji sveta krščanska načela pravičnosti in ljubezni (četudi morda tega v samem imenu ne naglašajo).

Priznavamo torej, da moč še ni pravica. Strokovna organizacija daje delavstvu veliko moč. A kakor kapitalisti s svojimi karteli in trusti dostikrat zlorabijo svojo moč, zlasti na škodo odjemalcev, prav tako bi tudi strokovna organizacija mogla zlorabiti svojo moč in delati delodajavcem krivico. Zato so poleg strokovne organizacije še vedno potrebna delavska društva, ki vzgajajo zavedne krščanske delavce in takšne pošiljajo v strokovno organizacijo.

Strokovne organizacije krščanskih delavcev se pa delodajavcem ni bati. Na nje praporu je zapisana pravica, in pravica je prvo kar morajo dajati delodajavci delavcem in delavci delodajavcem. Na praporu krščanske strokovne organizacije je zapisana tudi ljubezen, krščanska ljubezen. Zato krščanska strokovna organizacija ne oznanja mrž-

nje in sovraštva proti delodajavcem, ampak želi mirnega in stvarnega razgovora. Naravno pa je, da si želi delavec boljše plače, kakor si želi delodajavec večjih dohodkov. Tu je treba trezno preudariti, kaj podjetje zmore, da bo kolikor mogoče dobro za vse. Pravica je pustila tu neke meje in v teh mejah mora zadeti, kar je boljše in najboljšje, pameten razgovor. Izkušnja pa pričča, da je pameten razgovor z organiziranimi delavci dosti lažji kakor pa z neorganiziranimi divjaki. Res grozi strokovna organizacija še z nekim sredstvom, s štrajkom. O tem bi bilo seveda treba posebne besede, a toliko vendar moramo reči že tu, da tudi vsakega štrajka ni mogoče npravno obsoditi. Krščanska strokovna organizacija bo tudi tu vedno poskušala, kaj pravita pravica in ljubezen. Da pa sme delavec svojo pravdo tudi braniti, te pravice mu nihče ne sme zanikati! Ako krščanski delodajavci ne marajo krščanske strokovne organizacije, bo nastala po njih podjetjih strokovna organizacija, ki ne bo krščanska. Ta pa ima res na svojem praporu zapisano — revolucijo!

A tudi: če krščanski delodajavci ne bodo vpoštevali krščanske strokovne organizacije, je nevarnost, da bo nad mirno in pametno besedo v njej res prevladala končno strast, ki ne pozna več ne ljubezni ne pravice!

Strokovna organizacija je gospodarska organizacija, ki je nje namen podpirati s pravičnimi in upravičenimi sredstvi pravične in upravičene zahteve delavstva. Zato je tudi sama pravična in upravičena.

Toda ali ni ta organizacija bojna organizacija? Je bojna, če gre za krivice, ki jih s pametnim dogovorom ni mogoče odpraviti. A tudi v boju krščanska strokovna organizacija ne rabi nobenih nasilnih pomočkov, ne poškodeje strojev (sabotaža), ne dela drugega nasilja. Nje zadnje sredstvo je, kakor smo že dejali, štrajk, ko delavci mirno in složno brez nasilja ustavijo delo. Ljubši kot takšen boj je pa krščanski strokovni organizaciji pameten razgovor in dogovor med delavci in delodajavci.

To je strokovna organizacija. Ima lahko še druge namene in jih dejansko navadno tudi ima (prim. Socialni katekizem št. 227), a prvi in glavni je vendar ta: obramba delavskih pravic in uveljavljanje upravičenih delavskih zahtev v današnjem kapitalističnem gospodarstvu. Rodila se je iz spoznanja, da ne bo delavstvu nihče pomagal, če si ne pomaga najprej samo, a samo si more pomagati le z organizacijo in najbolje — s strokovno organizacijo!

Političen pregled.

Narodna skupščina je 31. marca sprejela proračun s 156 proti 126 glasov. S tem se je dolgotrajna in burna proračunska debata mirno zaključila z lepo večino vladne koalicije. Novi proračun prinaša prvič po dolgih letih za prečanske kraje, predvsem pa za Slovenijo, velike in obsežne izpremembe na boljše. Vse objektivno in nepristransko časopisje priznava, da si je znala Slovenska ljudska stranka tekom kratkega svojega dvomesečnega obstoja v vladi pridobiti za slovensko ljudstvo ogromne koristi.

Baš ta proračun z vsemi svojimi dobrimi in tudi slabimi posledicami najjasnejše kaže, kako zelo potrebno je bilo, da je SLS šla v vlado v zadnjem trenutku. Dosegla je velike zboljšave, s katerimi se bodo popravile krivice, ki so jih prejšnji režimi prizadejali ljudstvu. Slovensko ljudstvo bo znalo ceniti ogromno delo svoje zastopnice v vladi.

Vlada je dobila od narodne skupščine široka pooblastila za ukrepe v ozdravljenju gospodarske krize, posamezni ministri pa pooblastila za dela v svo-

jem področju. Sedaj je treba, da vlada ta pooblastila porabi in v danih razmerah po večletnem slabem vladanju začne počasi popravljati vse velike krivice in zdraviti težke rane, ki so jih našemu ljudstvu prizadejale tiste stranke, ki so glasovale za centralistično vidovdansko ustavo in ki so pozneje imele odločilen vpliv v vladi.

Ljubljanska in mariborska skupščina imata po novem finančnem zakonu avtonomijo. SLS je vrnila slovenskemu ljudstvu samoupravo, ki ji jo je odvzel centralistični režim.

Skupščina je odgodena do 19. aprila. Takrat pride v razpravo obtožnica Demokratske zajednice proti Boži Maksimoviču, ki bo za radikale trd oreh.

Romunski kralj je nevarno obolel in je vsak čas pričakovati njegove smrti. Sedanji ministrski predsednik general Avarescu pripravlja pot k diktaturi in so mogoče s tem v zvezi vesti, da se kralju obrača na bolje.

Po svetu.

Radi dogodkov v Nankingu, kjer je prišlo prvi izpraznjevanju mesta do težkih bojev in je bilo pri tem ranjenih in ubitih mnogo inozemcev, hoče sedaj predvsem Anglija dobiti povoda, da nastopi energično. Glavni namen je seveda, ubraniti inozemske predpravice na kitajskem ozemlju, vendar se oficijelno vrši postopanje proti kantonski vladi le pod pretvezo, da je treba zaščititi inozemske državljane. Anglija je hotela prvotno staviti Kitajski ultimatum, vendar je vsled miroljubnejšega postopanja Japonske in Amerike svoj nastop nekoliko umirila in se sporazumela sedaj z obema državama, da se izvede preiskava in da se krivci kaznujejo. Ker ni gotovo, kaj bo rekla na to kantonska vlada, ki se je po dosedanjih zmagah zelo okrepila, je pričakovati, da se ta konflikt še ne bo poravnal v doglednem času.

V torek sta podpisala italijanski ministrski predsednik Mussolini in ogrski ministrski predsednik Bethlen v Rimu prijateljske pogodbe med obema državama. Italija neprestano poskuša, kako bi si pridobila na Balkanu in v srednji Evropi prijateljstvo Jugoslaviji sosednjih držav. Tudi pri pogajanjih radi Albanije prihaja vedno z novimi zahtevami in očitno je, da ji ni za prijateljsko poravnavo medsebojnih spornih vprašanj. Fašizem neprestano rožlja z orožjem in si je nakopal že sovraštvo vsega miroljubnega sveta v Evropi.

Z ozirom na napeto ozračje, ki so ga ustvarili tako dogodki na Kitajskem, kakor tudi italijansko hujskanje radi Albanije, pripravljajo delavske internacionale delavstvo vseh dežel na to, da se letošnji prvi maj solidarno praznuje v znamenju: vojno vsakršni vojni. Zunanjepolitični dogodki zadnjega časa nas opozarjajo znova, da ponekod že močno pozabljajo na težke posledice svetovne vojne.

Zakon proti strokovnim organizacijam na Angleškem.

Po zgubljeni generalni stavki in po končani, mesece trajajoči stavki rudarjev, ki je deželi samo škodila in nimajo od nje rudarji prav nikake koristi, je imenovala vlada komisijo, ki naj izdela osnutek zakonskega predloga in uredbe, s katerimi bi se take stavke enkrat za vselej onemogočile. V sporazumu z ministrskim svetom je ta odbor izdelal predlog, ki jemlje angleškim strokovnim organizacijam (zvezi strok. organizacij) pravico zakonitega predstavnštva delavstva za slučaj stavke in tako strokovna organizacija ne sme za-

* Ta članek je napisal g. dr. Ušeničnik za »Mladost«. Ker je članek aktualen, ga dobesedno priobčujemo z dovoljenjem g. doktorja tudi mi. Mesta v članku podčrtala uredništvo.

četi z nikakimi štrajki. Prepoveduje se tudi obvezno zviševanje prispevkov kot prolizakonito.

Isto velja tudi za simpatijske stavke, katerih proklamacija znači poseganje v osebno svobodo delavca in njegovo pravico do dela. Pripadnost k strokovni organizaciji se delavcu sicer ne prepoveduje, vendar smejo začeti s stavko samo posamezne strokovne organizacije in še to le po predhodnem tajnem glasovanju. Ta osnutek bo v kratkem obravnaval še ministrski svet.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Iz centrale.

V nedeljo 10. t. m. ob desetih dopoldne se bo vršila v prostorih JSZ na Starem trgu v Ljubljani plenarna seja Jugoslovanske strokovne zveze. Dnevni red: Reorganizacija JSZ. — Prosimo vse zveze, da se po svojih zastopnikih seje zanesljivo in polnoštevilno udeležijo. — Načelstvo.

Zveza tovarniškega delavstva.

Koroška Bela. Najnovejši dogodki v tovarnah Kranjske industrijske družbe dovolj jasno dokazujejo, kam pelje brezbriznost. Kljub temu, da je po svojem duševnem razpoloženju večina delavstva na naši strani, so se znali marksisti preriti na vsa važnejša mesta v tovarni, katere izrabljajo prav brezvestno le v svojo korist. Način sprejemanja brezposelnih tvori posebno poglavje. Če se to godi z vednostjo merodajnih vodilnih oseb, ne vemo. Mogoče je vse. Če smo odkriti, moramo pa priznati, da smo si največ sami krivi takih razmer, ker nečemo imeti smisla za svoj krščanski delavski pokret.

V nedeljo smo priredili po deseti službi božji v društvenem domu strokovni sestanek, na katerem je poročal predsednik Zveze tov. Marinček. Predvsem je povdaryl na tem sestanku pomen strokovnih organizacij, razpoloženje sedanje družbe napram delavstvu, ki je sovražno. Toda največji sovražnik delavstva je neorganiziran delavec, dvakratni sovražnik je pa krščanski neorganiziran delavec, ker ustvarja s svojo malodušnostjo v krogu svojih tovarišev še večjo malodušnost ali jih pa tira k nasprotnikom. Izredne pomoči naj nikar ne pričakujemo. Najtrdnejši fundament, na katerega moramo stopati je — samopomoč.

V debati je gospod župnik isto tako poudarjal pomen organizacije ter pozval neorganizirance, da se pridružijo svojim tovarišem, ki so že organizirani, s skupno močjo na skupno delo. Govorilo je tudi več drugih tovarišev, ki so vsi razvijali navdušeno borbenost. Upamo, da bo rodila njihova dobra volja dober sad in da bomo na Koroški Beli sčasoma med prvimi v organizaciji.

Zirovnica. Pred leti smo imeli precej disciplinirano skupino. Sčasoma pa nas

Vendar zadnja beseda v tem vprašanju še ni padla. Gotovo je, da bi tak zakon ne bil v korist delavstva. Na Angleškem bo še dolgo vladal takšen režim kot je danes in ta bo zakon izrabljal če ne do skrajnosti pa vsaj bližje tako. Da je prišlo do tega, so predvsem krivi nesposobni delavski voditelji, ki so sedaj na površju. Ni še s tem rečeno, da delajo proti delavstvu. Eno pa je jasno, da delavstvo s takimi vročerkivnimi voditelji ne bo ničesar doseglo.

je prevladal egoizem, deloma pa komodnost in smo zaspali. Nekaterim navdušenim članom se je po posrečilo dvigniti zaspanec in tako smo prišli do nedeljskega sestanka, da na novo poživimo našo organizacijo. Tega sestanka so se udeležili tudi nekateri tovariši z Jesenice in Koroške Bele. Prišel je tudi oblastni poslanec tovariš Arneš, ki nam je obljubil vso pomoč v našem gibanju. Vodilne nauke so izpregovorili tudi tovariši Pukšič, Hotujec, Marinček, Čop, Kadiž in Robič. — Pri volitvi novega odbora so bili izvoljeni sledeči tovariši: Predsednik Simon Čop; podpr. Tomaž Kajdiž; tajnik Janez Pečar; blagajnik Robič Alojzij; namestnik Edvard Dobrila; odbornika: Nikolaj Rozman in Anton Iskra. V nadzorstvo pa tovariši Anton Rozman in Avgust Hotujec. Novizvoljeni odbor jamči za uspešno in disciplinirano delovanje skupine.

Viničarji.

Ljutomer. V nedeljo, dne 3. t. m. dopoldne se je vršil redni letni občni zbor naše skupine, ki je pokazal lep napredek in stvarno delo naše viničarske strokovne organizacije. Člani in somišljeniki naše skupine so napolnili prostorno dvorano katoliškega doma. Občni zbor je vodil podpredsednik Fekonja. Poročilo odbornikov je vzel občni zbor z odobravanjem na znanje, kakor tudi poročilo nadzorstva s pohvalo. Zvezin tajnik tov. Rozman je poročal in prečital novi poslovnik, s katerim se izpelje novo socialno vzajemno zavarovanje potom privatne iniciative po načelih samopomoči. S tem se članarina poviša tako, da znašajo skupni prispevki četletno Din 10. Člani so zavarovani za slučaj bolezni, nezgode, poroda in smrti. Poslovnik je bil z odobravanjem sprejet in je stopil s 1. aprilom v veljavo. Glavni tajnik JSZ je govoril o velikem pomenu socialnega zavarovanja viničarjev, ki zasluži dejanske podpore države in drugih javnih korporacij, dalje o važnosti močne in dosledne viničarske organizacije, za naš strokovni, politični in kulturni delavski pokret. Izvajanja je občni zbor burno odobral. Govoril je še tov. Mir. O novem odboru bomo poročali prihodnjič. S pozivom na delo, je tov. Fekonja zaključil krasno uspeli obč.

A. K.:

Svobodomiselstvo in proletariat.

Dr. Konrad Algermissen priobčuje v listu za kat. duhovščino v Némčiji jako zajemljivo razpravo o delavnosti proletarskega svobodomiselstva. Ne bomo navajali usodnega razkrajalnega dela, ki ga vrši nemško svobodomiselstvo, ki hoče delavca s silo odtrgati cerkvi in ga storiti za njenega nasprotnika. Vendar, ko so videli, da jim to satansko delo ni uspelo, ker je bilo njih delo zgolj negativno, in ko so videli, da so se delavske mase zopet začele povračevati v cerkev, so prišli do prepričanja, da mora biti njihovo delo pozitivno, to je oni morajo nadomestiti cerkev. To naj bi dosegli zlasti s tem, da vse dosedanje cerkvene praznike nadomestijo z duhom materialističnega nazora. Da vse vsakdanje življenje proletarce prepovijajo z duhom protikrščanstva. Kršč. dobrotelost hočejo izpodriniti z zbirkami ob raznih prilikah, tako ob smrti člana družine, za božič itd. To ne bi bil dar, temveč dolžnost. Zavzeli se bodo zlasti za poklicno življenje proletarce. Cerkev, da je hladna do njega. V svojem programu pišejo: »Cerkev je nekoč imela zelo važno vlogo v življenju človeštva. Spremljala ga je od zibel do groba. Cerkev pa je bila vedno odprta vsem. Dru-

žina in javno življenje, vse je stalo pod vplivom cerkve. Danes pa je cerkev s ponosne višine in polnosti življenja strmoglavljena v puščobo brez življenja. Proletarsko svobodomiselstvo pa hoče tu nadomestiti cerkev. Ako bi šlo v življenju poedinca zgolj samo za materialni obstoj, potem bi že zdavnaj g. Marks, Lassalle in Bebel rešili delavca, vendar je v človeku še duša, duhovna sila, ki je pa ne moremo nasiti z jedjo kot telo, ona potrebuje finejše hrane, ki je pa svobodomiselstvo ne premore. Nihče ne more dati, česar nima! Zato je razumljiv poskus svobodomiselstva, da bi tudi duhovno nadomestil cerkev, kar pa ne bo šlo in je uspeh brezupen. Rušilo bo svobodomiselstvo vedno, tudi pri nas je to razkrajalno delo lahko zlasti med delavstvom, ki je tako odvisno za življenjski kruh, a dati pozitivnih duhovnih vrednot, tega ne bode premoglo frama-sonstvo nikdar.

Zato čujmo mi! Tudi pri nas so »podliparji« z rdečim zvličarjem« itd., ki smešijo vero, ki jo trgajo kot zadnje najdražje iz src svojih pristašev. Ne bo se jim posrečilo, ako bomo mi delavni, ako bomo mi zlasti oskrbeli s katoliškimi časopisi slov. proletarske družine. Materielne bridkosti nas družijo, a vera naša nam je več, nam je vse, radi nje se bojujemo in bomo združili ves slov. proletarijat v taborju kršč. socialistov!

(Konec.)

zbor, po katerem je pristopilo mnogo novih članov k zvezi.

Občni zbor skupine Sv. Miklavž. Dne 3. t. m. popoldne se je vršil občni zbor skupine Sv. Miklavž pri Ormožu z istim dnevnim redom, kakor dopoldne v Ljutomeru. Člani so dvorano popolnoma napolnili. Po končanem občnem zboru so se člani korporativno udeležili pogreba rajnega Tomažiča. Novi poslovnik je tudi ta občni zbor navdušeno sprejel in naklonil nekemu članu, ki mu je umrla žena 300 Din podpore. Navduševalnim besedam glavnega tajnika JSZ je občni zbor viharno pritrdil in ponovno soglasno izvolil za predsednika zvezinega tajnika in oblašnega posl. tov. Rozmana. Listo odbora priobčimo prihodnjič.

Delavska zveza.

D. M. v Polju. Dolgo časa smo spali zimsko spanje. Sedaj pa smo se začeli s pomladjo prebujati. Marsikdo bo mislil, da nas ni več na svetu. Pa temu ni tako. Dasi ne vpijemo in se ne hvalimo na vsa usta, vendar pa z vztrajnostjo gremo po poti, ki smo si jo začrtali. Ozmimo se nekoliko nazaj. V času, ko je imela naša Delavska zveza župana pri D. M. v Polju, smo si napravili svoj gospodarski program, na katerem smo začeli takoj delati. Pričeli smo s pripravami za elektrifikacijo občine. Stopili smo v dogovor s tvrdko »Transformator«, katera nam je izdelala načrt. Tik pred sklepom pogodbe pa nas je PP vlada vrgla. Občina je dobila gerente v osebi Medica, ki je bil samoobsebi zvest pristaš SDS. Ta ni hodil po naših potih, ampak je postopal popolnoma nasprotno. Elektrifikacija občine je bila ustavljena in so vsa prejšnja pogajanja in sklepi občinskega odbora, ki so bili polnomočni, padli v vodo. Prišle so volitve novega občinskega odbora. Na umeten in zvit način se je po prizadevanju prejšnjega gerenta izvolil župan. Občina se je oddahnila. Naša stranka je izšla iz volivnega boja z močno opozicijo po številu in s še močnejšo po delavnosti. Med tem časom se je podobčina Slape pričela pogajati sama s tvrdko za napeljavo elektrike v tri vase, t. j. Studenec, D. M. Polje in Slape. Ko so to videli občinski odborniki so zahtevali tudi za celo občino elektriko. Najbolj čudno je pa to, da je občina zahtevala, da se napravi pogodba s posamezniki ne pa z občino. Mi smo stali na stališču, da je dolžnost občine, da vse to vzame v svoje roke. To pa našim gospodom ni šlo v glavo. Ker le drugače ni šlo, je morala potem občina prevzeti vso skrb in odgovornost napram tvrdki »Transformator«. Prejšnji občinski odbor je sklenil vso napeljavo izvršiti v svoji režiji. Stroški so bili proračunani na okroglo 600—700.000 Din. Vsa napeljava bi bila last občine. Tok se je stavil v ponudbi od strani družbe Elektra po 3 Din za kilovatno uro z znatnim popustom v korist občine. Po pogodbi, ki se je pa sedaj napravila s tvrdko »Transformator«, pa je morala občina preskrbeti vse drogove za nizko in visoko napetost, prispevati h gradbenim stroškom po 100 Din takse za vsako žarnico, prepustiti vsa javna pota in zemljišča posameznikom v svrhu napeljave in se zavzeti, da plačuje električni tok po isti ceni kot ga daje ljubljanska občina svojim odjemalcem izven Ljubljane, t. j. po 5 Din za kilovatno uro. Občina nima pri napeljavi nikake lastninske pravice. Tvrdka lahko napelje tok kamor hoče in komur hoče. Mi, ki smo dali vse drogove in plačali takso za žarnice, pa ne smemo nič ugovarjati. Čez 10 let šele bomo lahko odkupili omrežje in se bo takrat upoštevala tretjina takratne vrednosti v korist občine. Taka je torej naša elektrifikacija, s katero se nekateri gospodje tako šopirijo, češ kako korist so napravili s tem, da so zabranili občini lastninsko pravico omrežja in da ni ona sama gradila. Priznamo, da bi imela občina v slučaju, da sama gradi velike stroške, a pomisliti je treba, da bi bila tu tudi velika vrednost in stalen vir dohodkov. Občani bi pa imeli pri vsaki kilovatni uri 2 Din v žepu, kar znese v enem mescu precejšnjo vsoto, še več pa v enem ali več letih. Vsak si lahko sam zračuna, za koliko so ga gospodje gospodarske večine oškodovali, a koliko je pa občina oškodovana, bomo pa šele tekom časa mogli dogonati. — Tudi pri hišnih instalacijah

je šlo kar na debelo, tako da je bil ozlovoljen vsak naročnik.

Koliko imamo v Sloveniji delavstva?

(Dalje.)

Barometer za izobrazbo prebivalstva so glavna mesta. Vsled tega je tudi važno, da smo na jasnem, kako je v tem oziru v prestolici Slovenije z vajenci. Da ima Ljubljana 8 obrtno nadaljevalnih šol, smo navedli že zadnjič. Kdor se zanima za vajeniško vprašanje, bo želel vedeti, kakšen je ustroj teh obrtno nadaljevalnih šol in katerim strokam pripadajo vajenci, ki posejajo te šole.

V Ljubljani so sledeče obrtno nadaljevalne šole:

1. **Strokovna nadaljevalna šola za mehanično-tehnične obrti.** — Ledina, Komenskega ulica.

V šolskem letu 1926/27 je obiskovalo šolo 350 vajencev, ki so pripadali sledečim strokam: Strojni ključavn. 108; mehaniki 71; ortopedični mehaniki 4; precizni mehaniki 2; livarji 15; kovači 10; železostrugarji 32; kotlarji 6; koljarji 10; modelni mizarji 7; elektrotehnik 56; tehtničarji 7; urarji 9; puškarji 4; pilarji 3; optikarji 1; brusarji stekla 3; kovinotiskarji 1; sodarji 1.

2. **Strokovna nadaljevalna šola za stavbne obrti.** — Graben, Cojzova cesta.

Šola ima 12 razredov s 320 vajenci, ki pripadajo sledeči obrti: Stavbni ključavn. ničarji 92; stavbni mizarji 94; zidarji 47; pečarji 8; dimnikarji 6; kleparji 47; kamnoseki 8; tesarji 18.

3. **Strokovna nadaljevalna šola za umetne in oblačilne obrti.** — Moški oddelek na Prulah.

Ta šola ima 11 razredov s 325 učenci iz sledečih strok: Pleskarji 21; ličarji 10; soboslikarji 20; črkoslikarji 5; slikarji (umetni) 1; rezbarji 1; ščetarji 1; sedlarji 15; tapetniki 19; zlatarji 10; pasarji 4; fotografi 12; knjigovezi 10; vrvarji 15; jermenarji 9; graverji 1; torbarji 1; čevljarji 99; krojači 77; krznarji 8.

4. **Splošna nadaljevalna šola.** — Vrtača, Erjavčeva cesta 19.

To šolo obiskuje 147 vajencev. Po strokah se dele: Pekarji 38; mesarji 45; slaščičarji 8; medicarji 2; brivci 32; frizerke 7; cvečličarke 1; vrtnarji 14.

5. **Zenska strok. nadaljevalnica za umetne in oblačilne obrti.** — Sv. Jakob.

Šola ima 11 oddelkov ter jo obiskuje 324 učenec iz sledečih strok: krojačice za obleke 247; šivilje za perilo 29; modistinje 43; krznarice 2; vezilje 3.

6. **Gostilničarska strokovno nadaljevalna šola.** — Gosposvetska cesta 16.

Ta šola je razdeljena na 3 razrede s 55 vajenci, ki spadajo k sledečim strokam: kavarniški natakarji 17; restavracijski 31; kuharji 7.

7. **Strokovna nadaljevalna šola za vajence grafičnih obrti.**

Ta šola ima dva oddelka, v II. letniku je 13, v III. pa 23 vajencev. Po strokah se dele takole: Stavci 11; strojniki 9; kemigrافي 4; bakrotiskarji 1; litografi, pretiskarji in tiskarji 11.

8. **Tehnična nižja strokovna šola za čevljarje, krojače in mizarje.** — Rakovnik pri Ljubljani.

Šola je razdeljena na 3 oddelke z 79 vajenci in pripravljalni razred z 28 vajenci. Od teh so: krojači 10; čevljarji 13; mizarji 28.

Če vpoštevamo dejstvo, da znaša celokupno število vajencev 13.628 in da obiskuje nadaljevalne trgovsko-obrtno šole le 7481 vajencev, je razvidno, da ni deležnih nadaljnega strokovnega in splošno izobraževalnega pouka 6147 vajencev. In to je slabo. Vzrok temu je deloma raztresenost vajencev po deželskih občinah, deloma nezainteresiranost mojstrov na izobrazbi vajencev, deloma neumevanje od strani vlade — in to največ. Kajti pribiti moramo, da so bili vsi dosedanji režimi skoraj gotovo radi nepoznanja razmer, mogoče pa tudi radi svojega posebnega mišljenja nasprotni splošni in smotreni izobrazbi vajencev in so smatrali vsak izdatek v te namene kot nepotrebno zlo. Naš klic pa mora biti: Čim največ izobrazbe. Izdatki, ki bi jih v ta namen žrtvovala država, bi bili najbolj nevarnejše naložene, ker bi država polagala fundament za strokovno naobrazbene pomočnike in mojstre, brez katerih je zdrav in soliden napredek obrti in industrije nemogoč in s te tudi popolna gospodarska in politična samostojnost države.

Tedenske novice.

>Socialna kultura<. Prihodnja pri-
loga >Pravice< >Socialna kultura< bo
izšla za 1. maj.

Somišljenikom. V zadnji številki
>Pravice< smo poročali, da je pričelo
izhajati v Splitu >Radniško pravo<, gla-
silo krščanskih socialistov v Splitu. Ker
je silno velike važnosti za razmah naše
misli, da natančno poznamo socialne
prilike, boje in hotenja naših tovarišev
na jugu, svetujemo, da se naroči na
Radniško pravo čim več somišljenikov,
predvsem pa naj ne bo niti ena naša
organizacija brez glasila hrvaških kršč.
socialistov. Naroča se pri upravi: Split,
Nelipiča ulica br. 1-I.

Romanje na Trsat. Kaj rado se zgodi,
da pri težkem delu, vsakdanjih skrbeh
le preveč upremo oči v zemeljsko vrve-
nje. Zato je treba od časa do časa izrednih
prilik, da se vsaj za par dni otresemo
vsakdanjih skrbi za telo, da obrnemo
pogled navzgor! Popolnoma prenovlje-
nega se čuti človek, ko je opravlil po-
dolgi letih duhovne vaje, presrečnega
se čuti na kraju, na katerem Bog deli
posebne milosti. Slovencem je med dru-
gimi zelo priljubljena božja pot k Materi
božji na Trsat, kjer je bila nekdanj hi-
šica sv. družine. Na prijazen hribčku,
raz katerega je lep razgled na sinje
Jadransko morje, stoji mogočna cerkev,
ki dan za dnem, leto za letom sprejema
v svoje prostore romarje, ki iščejo uteh
in tolažbe pri Materi božji. Marsikdo se
z veseljem spominja srečnih ur na tem
svetem kraju. Marsikateri, ki se je že
udeležil tega romanja, je takrat vzkliknil:
>Če bo še kdaj skupno romanje na
Trsat, se ga prav gotovo zopet udele-
žim! Vsem se lahko ta želja izpolni!
Letos bo skupno romanje na Trsat dne
23. julija. Vozil bo posebni vlak iz Ma-
ribora in Ljubljane ter bodo romarji
lahko vstopali na vseh postajah. Voznja
bo polovična. Vsi bodo lahko napravili
ob tej priliki brezplačen izlet po morju
tako, da se bodo duševno in telesno pre-
novljeni vrnili na svoje domove. Podrobn-
osti bomo še objavili. Priglasite sprejema
>Sveta vojska< v Ljubljani, Poljanski
nasip 10.

Opozorilo našim dekletom! Pri kazen-
ski preiskavi nekega slučaja v zadnjem
času se je ugotovilo, da je bilo več
deklet, največ služkinj, nataric itd. iz-
vabljenih iz Slovenije v južne kraje Sla-
vonije in v Bosno, katere se je potem
zlorabljalo za prostitucijo in se jim je
celo onemogočilo svobodno gibanje. Ker
je več takih deklek pred časom izginilo
iz domačih krajev ter njih svoji nimajo
sporočila o njih, opozarja policijsko rav-
nateljstvo na skrajno previdnost v takih
slučajih. Dekleta pazite, kam se poda-
jate! Iščite službe le pri >Poselski zve-
zi<, ki ima svoje prostore na Starem
trgu 2, I. nadstropje, v Ljubljani.

Iz Francije. V pokrajini Pas de Calais
se je smrtno ponesrečil 27 letni rudar
Albin Narad doma iz Zagorja ob Savi. O
veliki noči je nameraval nazaj v domo-
vino, ker tu ni našel tiste sreče kot so
jo mu poprej slikali, a božja volja je bila
drugače. Bil je pri svojih tovariših jako
priljubljen, kar je pokazala izredno ve-
lika udeležba pri pogrebu od strani Slo-
vencev in Poljakov. Tudi oče in brat sta
še pravočasno prišla iz Jugoslavije k
pogrebu. Ob tej priliki bodi omenjeno,
da delavske razmere v Franciji za
enkrat niso rožnate. Kdor ima doma
dela, naj nikar ne hodi sem iskat bolj-
šega kruha, ki ga ni.

Najeonejše in najboljše ste postreženi
za velikonočne praznike pri tvrdki
Franc Pavlin. Gradišče 3 z raznim ma-
nufakturnim, galanterijskim in koloni-
alnim blagom.

Afera v Mežici. Občina v Mežici zida
vodovod. Vsa dela so bila oddana De-
lavskemu konzumnemu društvu v Celju,
ki ga imajo v rokah Bernotovi sociali-
sti. Kakor pa se poroča, so se pri tem
zgodile velike nepravilnosti in bi bil
proračun, ki je bil predviden na 800.000
dinarjev skoraj še enkrat večji. Kam je
ves denar šel, še ni dognano. Vsekakor
je nekje >obtičal<. V ponedeljek 4. t. m.
so aretirali več osumljencev, med njimi
oblastnega poslanca Vinka Möderdor-
ferja, tajnika Kmetško delavske zveze
v Celju Lejskovska in še več članov
krajnega šolskega sveta v Mežici, ki so
osumljeni, da so imeli svoje prste vmes.
Kako se bo afera razvijala, bomo še
poročali. S kakšnimi čustvi spremlja de-

lavstvo to stvar, ki takim ljudem zaupa,
je popolnoma jasno.

Prvi krompir na ljubljanskem trgu.
Pretekli petek so prinesle na trg bran-
jeveke v Ljubljani prvi letošnji krompir,
ki so ga pripeljali iz Trsta. Cena krom-
pirju je bila 12 Din za kg. Ljubljanski
delavci ga vidijo lahko zaenkrat samo
še na trgu.

Brezplačna železniška vožnja za siro-
make. Minister za železnice je poblastil
železniška ravnateljstva, da lahko siro-
makom, to je tistim, ki ne plačajo več
kot 30 Din vseh neposrednih davkov
letno, dovolijo brezplačno vožnjo na želez-
ničnici za potovanja s točno označenim
ciljem in namenom potovanja.

Kar poetu pevska žila,
fant dekletu, ptici krila,
roži vonj in medu slaj,
to je meni >BUDDHA< čaj!

Požar v Mengšu. V nedeljo zvečer je
izbruhnil v Mengšu požar, ki je upelil
staro, leseno gospodarsko poslopje po-
sestnika Alojzija Dotnika in gospodar-
sko poslopje njegovega sosedu Alojzija
Gregorca. Gasilci iz Mengša, Trzina in
Domžal so vso noč delali, da bi ogenj
omejili in udušili. Škodo cenijo na
160.000 Din.

Evharistični kongres v Vinkovcih. 15.
in 16. maja letos se bo vršil v Vinkovcih
evharistični kongres. S kongresom bo
združena tudi proslava 150 letnice vin-
kovške cerkve sv. Ivana Nepomuka.

Požar v tovarni. V tovarni >Sufid< v
Dugem ratu pri Omišlju je izbruhnil
požar, katerega so gasilci iz Splita ome-
jili z največjim trudom. Požar je na-
pravil škode nad 200.000 Din.

Smrt na progi. Pretekli teden se je
smrtno ponesrečil na progi Ljubljana—
Trst, kake tri kilometre od postaje Pla-
nine proti Logatcu lesni trgovec Franc
Lang iz Dolenjega Logatca. Ponesreče-
ne se je vračal iz gozda domov po že-
lezniški progi. Križala sta se dva to-
vorna vlaka. Medtem, ko se je hotel izog-
niti nemu vlaku, je preslišal prihajanje
drugega vlaka, ki ga je podrl, povozil in
razmesaril.

Nov vozni red. S 15. majem bo stopil
v veljavo nov vozni red, katerega so že
izdale posamezne direkcije državnih že-
leznic.

Hripa. Po uradnih podatkih za vso
našo kraljevino je bilo bolnih na hrip
od 22. do 28. februarja 42.186 oseb, od
1 do 7. marca 31.262 oseb, od 8. do 14.
marca 17.921 oseb, od 15. do 21. marca
pa 19.073 oseb. Po mnenju zdravnikov
bo hripa v naši državi kmalu popolnoma
izginila.

Gradba nove ceste. Od Laz do Radeč
bodo zgradili novo cesto, tako bo imela
Ljubljana direktno zvezo z Zagrebom.
Cesta, ki bo dolga 53 km, se bo gradila
na desnem bregu Save in bo zgrajena
kot avtomobilna cesta. Gradbeni stroški
so proračunani na 25 milj. dinarjev.

Oropana cerkev. V vasi Broka pri
Velikem Bečkereku so neznani vlomilci
oropali rimsko-katoliško cerkev in od-
nesli vse dragocenosti.

Zdravniški pregled ženinov pred po-
roko. Zagrebška oblastna skupščina je
sprejela uredbo, ki zahteva obligatoričen
zdravniški pregled ženinov pred poroko.
Ženin, ki ima venerično bolezen, tuber-
kulozo, trahom ali malarijo se ne sme
poročiti, dokler ni zdrav. Za vsako bo-
lezen je predpisana gotova karenčna
doba. Predlog glede obvezne zdravniške
preiskave za neveste je bil odklonjen.

Zanimivi poizkusi z radio-aparati v
zagrebški gluhozemnici. Te dni so se
vršili v zagrebški gluhozemnici zanimi-
vi poizkusi z radio-aparati. Od 120 glu-
honemih samo štirje niso prav ničesar
slišali. Radost gojencev, ki so čuli prvič
v življenju godbo, je bila nepopisna.
Kako si je dejstvo, da čuje večina glu-
honemih radio, razlagati, še ni pojas-
njeno, vsekako pa je razkritje daleko-
sežnega pomena.

Dve smrtni obsodbi v Šibeniku. V Ši-
beniku sta bila obsojena na smrt Ilija
Žakula in Laza Nino, ki sta v zvezi z
drugimi tovariši oropala poštini avto na
progi Obrovac—Gračac. Ostali obtoženci
so bili oproščeni.

Dolarsko posojilo. Šibeniška občina
je sklenila najeti posojilo v znesku 2 in
pol mil. dolarjev pri neki amer. družbi.
Posojilo bodo porabili za povečanje luke
in zgraditev ozkotirne železnice Šibenik

—Knin, tako da bo mesto spojeno z
Bosno, Belgradom in Zagrebom.

Nov premogovnik. Konec aprila bo
začel obratovati 28 km od Pirota in dva
kilometra od bolgarske meje nov pre-
mogovnik. Premog ima 7000 do 8000 ka-
lorij in je uporabljiv samo za preko-
morske ladje. Prišli so do globine 600
do 800 metrov in so ugotovili, da bo dal
premogovnik skoz 100 let po 100 vago-
nov na dan. Računajo na zaposlitev 2000
delavcev.

Zavarovalni prispevek pri OUZD.

Na okrožni urad za zavarovanje de-
lavcev se vlagajo pogosto vprašanja gle-
de višine zavarovalnega prispevka, ki ga
sme delodajalec odtegniti delojemalcu
od zaslužka. S tem v zvezi se tudi poja-
vijo pritožbe delojemalcev, da jim delo-
dajalec odteguje previsoke prispevke.
Vsled tega opozarja okrožni urad, da
sme delodajalec v celoti odbiti name-
ščencu od njegove plače tedensko kot
prispevek za bolniško zavarovanje,
pri dnevnem zaslužku odpade na de-
lavca prispevek Din

do 2.50 (I.)	0.38
od 3.— do 4.— (XVI)	7.04
od 2.50 do 3.— (II.)	0.47
od 3.— do 3.60 (III.)	0.57
od 3.60 do 4.40 (IV.)	0.69
od 4.40 do 5.40 (V.)	0.85
od 5.40 do 6.60 (VI.)	1.14
od 6.60 do 8.— (VII.)	1.38
od 8.— do 9.60 (VIII.)	1.66
od 9.60 do 11.60 (IX.)	2.—
od 11.60 do 14.— (X.)	2.41
od 14.— do 16.80 (XI.)	2.90
od 16.80 do 20.— (XII.)	3.48
od 20.— do 24.— (XIII.)	4.14
od 24.— do 28.80 (XIV.)	4.97
od 28.80 do 34.— (XV.)	5.97
od 34.— do 40.— (XVI.)	7.04
od 40.— do 48.— (XVII.)	8.28
od 48.— dalje (XVIII.)	9.94

V oklepajih so označeni mezdni raz-
redi.

Ako hočemo dobiti na podlagi gor-
njega pregleda dnevni prispevek delo-
jemalca v vsakem posameznem razre-
du, delimo navedene svote s 6. Če pa
tako deljeno vsoto množimo z delovni-
mi dnevi v mesecu, dobimo mesečni
prispevek. Prispevki se računajo za vse
delovne dni in praznike v mesecu, iz-
vzemši nedeljo. Pri računanju prispevkov
se končne svote od 4 zaokrožijo nav-
zdol, od 5 do 9 pa navzgor.

V zaslužek v svrhu odmere zavaroval-
nih prispevkov se računajo le pre-
jemki za redni delovni čas.

Prispevek za nezgodno zavarovanje
odpade v celoti na delodajalca.

Krekova mladina.

Moste pri Ljubljani. Nedeljo, dne
3. t. m., ko smo nameravali imeti usta-
novni občni zbor naše podružnice, smo
obhajali malo bolj slovesno. Zjutraj je
bila pri sv. Jožefu na Selu sv. maša s
cerkvenim govorom, kar je lepo opravil
č. g. pater Rupret iz Ljubljane. Pri sv.
maši je ubrano pel pevski zbor >Zve-
zda< iz Most. Cerkev je bila polna. —
Zvečer so vprisvorili Krekovi v Ljud-
skem domu v Mostah Finžgarjevo
>Našo kri<. Vsi igralci z režiserjem na
čelu so svoji nalogi v polni meri zado-
stili in jim gre vse priznanje in čast. Med od-
mori je sviral orkester. Med drugim in
tretjim dejanjem pa je presenetil celo
dvorano s svojim nepopisno krasnim
govorom naš veliki prijatelj tov. France
Terseglav. Njegove besede so šle v srec.
— Bil je res lep dan. Škoda, da se usta-
novni občni zbor ni mogel vršiti, ker
še nismo dobili odobrenih pravil, pa ga
bomo imeli ob drugi priliki in to kma-
lu. Krekovi in prijatelji delavske mla-
dine, pognala je nova mladika, ki naj
raste in se razveta in veselili se bomo
njenežnega življenja tudi mi. — Krekovec.

Dopisi.

Tržič. Skupina Strok. zveze tovar-
niškega delavstva namerava letos praz-
novati 1. majnik na prav slovesen na-
čin. Spored bo sledeči: Ob pol 10 do-
poldne odhod k sv. Jožefu, kjer se bo
brala sv. maša z govorom. Po sv. maši
bo slavnostno zborovanje. Popoldne ob
trem bo delavska veselja v Našem

domu. Prireditve se bo imenovala
>I. delavski tabor za tržičski okolje<.
Vabilo se bo vse sosednje strokovne
organizacije. Pri celi prireditvi bo so-
delovala godba. Natančneje bodo poro-
čali v prih. številki >Pravice<. Snuje se
neko podjetje za zgradbo stanovanj.
Najbrže ne bo iz te moke nič kruha,
vendar pa želimo uspeha, ker je v
Tržiču jako občutno pomanjkanje stano-
vanj. — Za romanje na Trsat se je pri-
glasilo okrog 400 romarjev.

Za žene in dekleta.

Uporaba dišav ali začimb. Začimbe
ali dišave nam dajejo večinoma le rast-
line. Imamo dve vrsti začimb, domače
in tuje. Tuje začimbe so se začele uživati
še v petnajstem stoletju. Poper
na primer je bil v tistem času silno
drag, nadomestovali so ga s kumino.
Že zgodaj se je začel rabiti cimet, in
sicer največ pri sušenju mesa. Nekatere
začimbe rabimo radi prijetnega duha,
druge radi močnega okusa. Oboje vpli-
va na prebavila, ker jih draži in s tem
pospešuje prebavljanje. Jedila postanejo
okusnejša, nekatera se brez dišav
celo zoperstavijo, da jih ne moremo
uživati, dasiravno so drugače priprav-
ljena. Ker le ona jedila, katera radi
jemo, teknejo in porabijo vso redilno
snov, zato je potreba devati v jed za-
čimbe. A treba jih je previdno rabiti;
prevelika množina škoduje zdravju in
pokvari jed. S pridevanjem začimb jed
ne sme izgubiti svojega prvotnega oku-
sa, izvzemši jedila, ki imajo okus le
po začimbah, kakor peteršiljeva juha,
drobnjakova omaka itd. Kadar rabimo
dišave ali začimbe, moramo vpoštevati
v prvi vrsti domače. One so milejše:
peteršilj, zeleno, čebulo, česen, maja-
ron, rožmarin, materino dušico, krebu-
ljičico, janež, kumino, pražiljko, vinsko
rutico, gorčico, korjander, lavorjev list
in lavorjev jagode, papriko, brinje in
tudi hmelj, ki se rabi pri varenju piva,
prištevamo k začimbam. Tuje dišave
so: črni poper (nezrel sad), beli poper
(zrel sad), klinčki, muškatorov cvet in
muškatorov oreh, vanilija, cimet, ingver
in drugo. V prodajalnah lahko kupimo
že zmešane dišave; te so drage in pre-
mnogokrat so jim primešane druge tvar-
nine. Najbolj znana začimba v stekleni-
cah je >Magijeva<, ki jo rabimo za juho
in razne omake, v kuhinji je velike
vrednosti. K začimbam lahko prišteva-
mo tudi kis (jesih), limonov sok, sol in
sladkor. Mnogo je jedil, ki postanejo le
potem okusne, ako jim pridamo par
kapljic kisa. S pomočjo kisa se hitreje
raztopi beljakovina in škrob se izpre-
meni v sladkor. V večji množini ško-
duje, ker kri preveč razredči. Enak
vpliv na hrano ima limonova kislina,
ki se rabi kot dodatek raznim jedilom
in posebno tudi pri hrani za bolnike.
Limonov sok ne pusti nikdar vreti,
okisaj jedila, ko so že popolnoma go-
tova, drugače postanejo grenka.

Kako obvarujemo predmete iz gu-
mija, da ne razpokajo? Glicerina je naj-
boljše sredstvo, s katerim ohranimo
gumijeve stvari pred razpokanjem. Gu-
mijeve cevi, kape, gumijeve obroče za
kozarce in drugo namaži včasih z glice-
rinom in razpok ne bo več.

Knjige obvaruješ mrčesa, če daš v
omare, kjer jih hraniš, krpice, namo-
čene v terpentinov olje. Duh olja pre-
žene živalce. Seveda moraš krpice več-
krat nanovo obliati, ker se olje izdiši.

Mlade koprive so jako dobro sredstvo
za snaženje šip. Če je postala šipa od
solna megljena, se z njimi popolnoma
očisti.

Mastni madeži na baržunu. Iz baržu-
na (žameta) se mastni madeži odstr-
nijo, če jih proti vlaknu brišemo z go-
bo ali s cunjico, ki smo jo namočili v
terpentinu.

Skrb za zdravje.

Mrzla kopel za noge naj ne traja
nikdar več kakor 2 minuti. Po kopeli
noge dobro osuši in krepko nadržni nar-
kar idi v posteljo s pogretim vložjem.

Gorka kopel za noge odvaja kri v
spodnje dele telesa. Vpliv gorka kopeli
zvišaja, če primešaš vodi nekaj bukovega
pepela, soli ali gorčične moke. Po kopeli
noge dobro posuši in mnogo hođi.

Parna kopel je zelo koristna v slučajih
težkega prehlajenja ali pri zastaranem
revmatizmu.

Krč v prsih. Naredi testo iz 10 delov gorčične moke, nekoliko vode in jesiha. Testo namaži na čisto platno ter deni kot obkladek na prsi, kjer naj ostane 10 do 15 minut. Poleg tega pij večkrat janežev čaj. — Priporočajo tudi nadrgniti si prsi z vročim terpentinovim oljem in jih pokriti po drgnjenju s flanelo. — Tudi kovanje nog dalje časa v vroči vodi je dobro sredstvo.

Sredstvo proti krču. Dobro sredstvo proti krču je hladna voda. Če te krč večkrat napade, pripravi k postelji posodo z mrzlo vodo, namoči v njej robec in ga položi na ud, ki trpi na krču. Krč navadno takoj odneha. Zanesljivo sredstvo je drgnjenje z mentolovim žganjem.

Če se komu vrti v glavi. Na razbeljeno železo vlij jesiha in se kadi s tistim. Če kadiš puhaj skozi nos. To zdravilo je baje najboljše.

Glavobol. Marsikomu glavobol takoj preneha, če drži nekaj minut malo soli na jeziku ter nato popije kozarec vode. Dobro sredstvo je limonov sok. Enaka dela limonovega soka in vode osladi s sladkorjem in pij. To ponovi 2—3krat na dan ali pij sok cele limone v skodelici vroče črne kave. — Pri živčnem glavobolu so dobri obkladki z jesiham, zmešanim z nekoliko medu.

Ječmen na očesu. a) Naredi mazilo iz 33 gramov neslanega surovega masla, 33 gramov belega lilijinega olja in enega beljaka. Namaži nekoliko mazila na čisto platno krpico ter jo priveži čez noč na ječmen. — b) Košček zemlje skuhaj na mleku v kašo in prideni nekoliko medu.

Mazilo naveži, kakor gornje na ječmen. Ko je ječmen »zrel« ga iztisni in prelepi z obližem.

Razno.

Otroci žepni tatovi. Kot kaže Leningrajska kriminalna statistika, narašča na Ruskem število mladoletnih zločincev vedno bolj in bolj. Posebno veliko je število mladoletnih žeparjev. Zanimivo, da se rekrutirajo žepni tatovi po večini iz otrok od 14—16 let. Pa tudi še mlajši otroci izvršujejo žepne tatvine. Tekom lanskega leta je bilo ugotovljenih 66 slučajev žepnih tatvin, ki so jih izvršili otroci pod 10 leti.

Velika stavka v Ameriki. V 2000 premogovnikih v severnoameriških državah Arkansas, Illinois, Indiana, Jova, Misouri, Ohio, Oklahoma in Pennsylvania je izbruhnila te dni stavka. Število stavkajočih rudarjev znaša nad 200.000. Povod za stavko je bilo dejstvo, da delodajalci niso pristali na zvišanje mezd, ki so ga delavci zahtevali. Stavka utegne trajati dalje časa. Med konsumenti premoga stavka doslej ni povzročila nikakega vznemirjenja, ker je vsega skupaj v zalogi še nad 80 milijonov ton premoga in ker obratujejo vrhutega še mnogi drugi premogovniki.

Najmlajša republika na svetu dobi železnico. Mussolini je dovolil zgradbo železnice iz Rimini v San Marino, ki je bil doslej od prometa skoraj popolnoma odrezan. Vlada republike San Marino je poslala Musoliniju, »ki najde pri vsem svojem delovanju za povečanje Italije vedno čas, da misli z očetovsko ljubeznijo na prihodnost male republike«, zahvalo.

Premoženje v steni. V bližini Bordeauxa v Franciji je neka družina prenovila stenske tapete. Izza enega le-teh pa se je privaril šop bankovcev v skupnem znesku 70.000 frankov (156.750 Din). Kako je denar tja prišel, baje nihče ne ve.

Smrtna kazen v angleški armadi. Angleški parlament je odklonil predlog delavske stranke glede odprave smrtnih kazni v armadi z 252 proti 134 glasovom.

Zenska policija v Hamburgu. Hamburgski občinski svet je s prvim aprilom vpeljal žensko policijo, kateri načeluje najspretnejša uradnica berlinske policije.

Za kratek čas.

Radovednost. A: »Ali je tvoja žena res tudi radovedna?« — B: »To vprašaj! Saj je iz gole radovednosti na svet prišla!«

Ni res. »Verjemite mi, da skozi moja usta še ni prišla nobena laž.« — »Seveda ne, ker govorite skozi nos.«

NAJCENEJŠE IN SOLIDNO STE POSTREŽENI V TRGOVINAH

FRANC PAVLIN, LJUBLJANA, GRADIŠČE ŠT. 3

PODRUŽNICI: TRG TABOR ŠT. 4, BORŠTNIKOV TRG ŠT. 4.

Pierre L' Ermite:

23

Žena z zaprtimi očmi.

Iz francoščine prevedel L. S.

»Morda!...«

»Da bi to le trajalo!...«

»Trajalo bo.«

Oče pogleda sina, ki je postal nenadoma zelo resen.

Toda sin prekine ta predmet razgovora, rekoč:

»Kako bi bilo, ko bi že danes določila vsakemu njegovo sobo?«

»Kakor hočeš... Na prvi pogled se zdi, da se razdelitev ponuja sama od sebe?«

In res sta se moža prav lahko zedinila. Zakonca Hughe bi si vzela desno krilo, ki je zelo veselo, solnčno.

Ludovik Hughe, ki mora bivati ves teden v Parizu in sme ostajati tu le ob sobotah zvečer, ob nedeljah in ob ponedeljkih zjutraj, bi se zadovoljil z malim paviljonom spodaj, kjer mu je bila na razpolago garaža za avto. Mogel bi na ta način zgodaj odhajati, ne da bi koga budil.

»A posli?« je vprašal oče.

»Res, Celestinu in njegovi ženi bi odkazali podaljšek stavbe nad garažo. Melanija bi imela nekoliko manj ugodno sobo, toda ona je v njej le ponoči in ne polaga nobene važnosti na kakovost sobe. Kar se tiče Marije, ki ostaja več časa v svoji sobi in ki bo morala ondi delati, ker v vili ni pralnice, se mi zdi primerno, da ji damo tole sobo z razgledom na morje... Kaj misliš o tem, oče? ... Svetla je in Marija si ne bo morala napenjati oči.«

Gospod Hughe je odvrnil:

»Jaz ne vidim tu nobene neprilike, če je ne najde tvoja mati. Ta mala Marija se mi zdi v resnici interesantna.«

»Zelo interesantna... Lepa duša je...«

»Stvar je torej domenjena...«

Oba moža sta se vrnila v Pariz zadovoljna, srečna vsled srečne najdbe, radi dobre sporazumnosti in zbog gotovosti, da bosta sedaj lahko preživela mirno poletje in se tako odpočila od trdega celoletnega dela v Parizu.

Prišla sta ravno prav k obedu. Med jedjo je razkladal Ludovik Hughe svoji materi, kako izgledajo »Uvele Rože«, tamošnja obal, strm branik visokih pečn, kake muhavosti ima trg, zlasti pa, kakšna je vila »Dudeldum«..., njena čudna zunanost in kako zelo da je srečen, da jo je iztaknil za svoje starše...

Pri teh besedah je smehljaje motril Marijo Durand, ki je stregla resno, a vendar z nekoliko zardelimi lici...

Ludovik Hughe je obrazložil tudi, kako bi se razdelile sobe na posameznike in pa razloge za tako porazdelitev.

In ker je bil Ludovik smehljaje gledal na Marijo, ni opazil preiskujočega izraza, s katerim ga je opazovala mati, medtem ko je razlagal v odsotnosti sobarice, ki je zopet odšla v kuhinjo:

»In za našo malo Marijo, ki ne izgleda prav dobro, sem rezerviral sobo polno solnca, kjer bo imela dosti svetlobe, ko bo pripravljala tebi toa-lete, ljuba moja mamica...«

»Lej no...«, je odgovorila gospa Hughe s čudnim glasom, »danes te pa moje toalete zelo skrbe!«

Sedemnajsto poglavje.

Deset dni na to je nastopil veliki vsakoletni prevrat, ki žene — in kako upravičeno! — množico pariških družin na kmete, na gore, na morje. Hišo v Auteuilu so zapirali za celo poletje.

Ker so bili vsi ene misli, so podvzeli za to leto radikalne ukrepe.

Oče in sin bosta obedovala in spala kar v tovarni v zato pripravljani sobi; gospod Adolff Hughe, ki je bil zelo utrujen, bo moral v ostalem prebivati dolgo v vili »Dudeldum«; med njegovo odsotnostjo bo vzel nase vso odgovornost pri poslovanju njegov sin; toda ob sobotah se bo odsko- doval za osamljenost med tednom in se bo prišel oddahnit k družini v »Rožice«.

Ludovik Hughe je pripravljen pristati na vsako kombinacijo, ki jo predlagajo in to s tako dobro voljo, da je oče čedalje bolj ginjen.

Vendar pa leži nad tem odhodom na počitnice — senca, ta namreč, da bo Ludovik Hughe videl kaj redko Marijo Durand, h kateri ga vsak dan bolj približuje.

To senco vidi na njegovem obrazu mati, predvsem pa Melanija.

Ugotovi jo tudi Marija — pa jo je strah.

Nastala je v njeni službi pravcata zamotanost, ko se je morala izogibati temu doraslemu mlademu, ki je nehoti čedalje bolj izdajal svojo notranjost.

Na dan odhoda se ni mogla izogniti pomenku med štirimi očmi. Ludovik Hughe jo je naravnost poiskal v shrambi za perilo.

»Bodite čisto odkriti do mene, Marija... Ali veste, zakaj mi bo zelo hudo v Parizu vse dolgo poletje?...«

»Ker ne boste imeli več dobrih jedi Melanijinih?«

»Ne šalim se.«

»Ali ker se boste vozili vsako soboto 300 kilometrov daleč z avtom?«

»Marija!«

»Morda ker boste ostali v tovarni v duhu kislin in koži, medtem ko bodo vsi vdihavali sveži zrak ob oceanu?«

»Nikakor ne, vi pa res nič ne zadenete, Marija, ne zadenete!...«

»Mogoče da ne zadenem..., a drugega ne vidim.«

Ludovik Hughe je povzel zelo resno... kot človek, ki misli povedati važno resnico:

»Skrbi in žalosti me misel, da vse tedne ne bom videl... ne slišal Marije Durand.«

»Kako hudobni ste, da se tako norčujete iz ubogega dekleta!«

»Ne norčujem se, Marija... govorim čisto resnico... večjo resnico, kot si morete misliti.«

»Ne odgovarjate?«

»Kaj vam jaz morem na to odgovoriti?!«

»Res je... mogoče ne delam prav, da vam govorim tako, moja uboga Marica! Na vsak način boste tamkaj lahko uvideli, da sem mislil na vas. Uredil sem stvar tako, da boste imeli zelo lepo sobo v drugem nadstropju z razgledom na morje. Dobro se boste počutili v njej... Dobili boste zopet lepo barvo, saj ste je potrebni. Opazujem vas in večkrat se mi zdi, da slabo izgledate... Včasih ste očitno celo jokali... Ali morebiti niste srečni pri nas...?«

»Ne sprašujte me o tem!...«

»Ali lahko kaj storim za vas?«

»Ničesar ne morete, prav ničesar.«

»Boli me, če pravite, da jaz domači sin, ne morem za vas ničesar storiti... Nazadnje!...«

»Da, nazadnje... ,Daj nam danes naš vsakdanji kruh...«

»Ste li pobožni, Marija?«

»K sreči!... To je moja edina moč.«

»Torej čutite potrebo take moči...?«

»Gospod Ludovik, zakaj me sprašujete o vsem tem...? Saj vidite, da me mučite...«

»Jaz, ki želim, da bi bili tako srečni, naj vas mučim!...«

Popotovali so brez nezgode v velikem avtu, ki ga je vodil Celestin; in tako je prišla vsa družina, izvzemši Ludovika Hughe, ki je ostal v Parizu, nekako ob štirih popoldne v vilo »Dudeldum«, kjer je gospod Hughe takoj odkazal vsakemu njegovo sobo.

Spočetka so bili vsi zadovoljni, celo kuharica, ki v resnici navadno ni prikazovala nobene važnosti sobi, v kateri se ni nikoli mudila, posebno ne poleti in na kmetih.

Vesele so članice

I. del. konzumnega društva

ker so dobile izplačan 3% popust. Vsacega pol leta se izplača nad 800.000 kron kot povračilo članom.

Voščite svojim prijateljicam in tovarišicam vesele velikonočne praznike in jim povejte, da bodo prihodnjo velikonočno tudi one vesele, če pristopijo k našemu

konzumnemu društvu.